

U s n e s e n í

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Věnceslavy Hotařové a soudců JUDr. Igora Pařízka a Mgr. Zdeňka Sajdla ve věci žalobce [REDAKCE], nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], [REDAKCE], zastoupeného JUDr. Janem Zúbkem, advokátem se sídlem v Praze 3, Radhošťská 1942/2, proti žalované **Nemocnici Havlíčkův Brod**, příspěvkové organizaci, se sídlem v Havlíčkově Brodě, Husova 2624, zastoupené JUDr. Janem Machem, advokátem se sídlem v Praze 1, Vodičkova 33, za účasti vedlejšího účastníka na straně žalované **Kooperativy pojišťovny, a. s., Vienna Insurance Group**, se sídlem v Praze 8, Pobřežní 665/21, **o zaplacení 332.524 Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalovaného proti mezitímnímu rozsudku Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 25. listopadu 2015, č. j. 10C 35/2011-256, **t a k t o :**

Mezitímní rozsudek okresního soudu **se z r u š u j e** a věc se mu **v r a c í** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným mezitímním rozsudkem okresní soud rozhodl, že žalobcův nárok na náhradu škody na zdraví je ve svém právním základu důvodným (výrok I.) a že o výši nároku a o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto rozsudkem konečným (výrok II.).

Okresní soud vyšel ze zjištění, že se žalobce u žalovaného dne [REDAKCE] 2009 podrobil operaci za účelem odstranění vady skusu, v jejímž závěru po rozvolnění mezičelistní fixace před jejím plánovaným odstraněním došlo k rozvoji silného difuzního krvácení z obou operačních ran. Krvácení bylo stavěno kompresí, hemostyptiky (gelitaspon, traumacel) a elektrokoagulací. V příčinné souvislosti s operací přitom došlo k poškození žalobcova lícního nervu a tím ke vzniku škody na zdraví, jejíž náhrady se žalobce vůči žalovanému domáhá.

Při posuzování konkrétní příčiny poškození lícního nervu okresní soud, vycházející ze sdělení farmaceutické společnosti Swiss Pharma a obsahu návodu k použití přípravku Gelitaspon, vzdor závěrům vyplývajícím z vypracovaných znaleckých posudků z oboru zdravotnictví dovodil, že vzhledem k popsanému nežádoucímu účinku léku, jímž je možný útlak nervu a jeho poškození, pokud se nachází v blízkosti kosti, nelze vyloučit, že příčinou vzniku škody bylo působení uvedeného prostředku. Vznik škody mohl být, podle závěrů okresního soudu opírajících se o znalecké posudky [REDAKCE]. [REDAKCE], [REDAKCE], a [REDAKCE].

■■■■■, ■■■■, současně zapříčiněn též užitím metody elektrokoagulace za účelem stavění krvácení, při níž dochází k nežádoucímu šíření tepelného působení, jež se zvyšuje v přítomnosti kovových operačních háků. Na základě těchto skutečností okresní soud dospěl k závěru, že škoda na zdraví žalobce byla způsobena okolnostmi, které mají původ v povaze přístrojů a věcí (hemostatikum Gelitaspon, metoda elektrokoagulace) užitých žalovaným při plnění svého závazku. Dovodil proto, že žalovaný ve smyslu ustanovení § 421a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 (dále též jen – „obč. zák.“), odpovídá za škodu na zdraví žalobce vzniklou poškozením jeho lícního nervu.

Zároveň okresní soud uzavřel, že žalovaný žalobci v souladu s přílohou 1 bodem 5 vyhlášky č. 385/2006 Sb., o zdravotnické dokumentaci, a čl. V Úmluvy o lidských právech a biomedicíně, která byla vyhlášena pod č. 96/2001 Sb. m. s., neposkytl úplné poučení o charakteru zdravotního výkonu a jeho rizicích. Zdůraznil přitom, že poučení poskytnuté ■■■■■. ■■■■■ bylo dáno již ■■■■ 2008, a nikoliv před samotnou operací prováděnou až za několik měsíců. Písemný souhlas s poskytnutím zdravotního výkonu udělený žalobcem pak okresní soud hodnotil jako neplatný, dovozuje, že žalobce, jenž byl poučován ■■■■■. ■■■■■, který není specialistou v oboru stomatochirurgie, nebyl seznámen se všemi rozhodnými skutečnostmi. Okresní soud přitom upozornil, že v případě estetického lékařského zákroku jsou na rozsah a kvalitu poučení kladeny vyšší nároky. Z uvedených důvodů shledal okresní soud provedený operační zákrok protiprávním pro nedostatek informovaného souhlasu pacienta a dovodil, že odpovědnost žalovaného za škodu způsobenou na zdraví žalobce poškozením jeho lícního nervu zakládá rovněž ustanovení § 420 obč. zák.

Proti rozsudku okresního soudu podal odvolání žalovaný. Namítal, že ze znaleckého posudku ■■■■. ■■■■. ■■■■■, ■■■■, vyplynulo, že elektrokoagulace příčinou poškození žalobcova lícního nervu nebyla, neboť při operaci byl použit tzv. bipolár, za jehož aplikace je poškození lícního nervu elektrokoagulací velmi nepravděpodobné. Zdůraznil, že uvedený soudní znalec považuje za pravděpodobnější příčinu poškození žalobcova lícního nervu útlak hákem při odtahování tkání v době dlouhotrvající operace. Odvolatel taktéž poukázal na okolnost, že vypracované znalecké posudky vyloučily, že by příčinou poškození žalobcova lícního nervu mohlo být použití preparátu Gelitaspon. V situaci, kdy přichází v úvahu poškození žalobcova lícního nervu jak okolností mající původ v povaze použitého přístroje (elektrokoagulace), tak i jinou skutečností (útlak operačním hákem), odvolatel dovozuje, že odpovědnost zdravotnického zařízení za škodu na zdraví žalobce ve smyslu ustanovení § 421a obč. zák. dána není. Podle názoru odvolatele žalobce byl o povaze zákroku, jeho důsledcích a rizicích, jakož i o možných komplikacích řádně poučen stomatochirurgem ■■■■■. ■■■■■, jenž operační zákrok posléze sám prováděl. Nedostatečné poučení o možných rizicích a alternativách zákroku, jenž byl jinak proveden lege artis, nastává jen tehdy, prokáže-li pacient, že při znalosti rozhodných skutečností, o nichž měl být poučen, bylo reálně pravděpodobné, že by zákrok nepodstoupil. Z uvedených skutečností dovozoval, že není dána ani jeho obecná odpovědnost, jakožto poskytovatele zdravotní péče, za poškození žalobcova zdraví dle ustanovení § 420 obč. zák. Navrhl, aby odvolací soud rozsudek okresního soudu změnil a žalobu zamítl, případně jej zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se ztotožnil se skutkovými i právními závěry okresního soudu. Zdůraznil, že nebyl poučen o riziku trvalých zdravotních následků podstupované operace, jež byla toliko estetického charakteru. Navrhl, aby odvolací soud rozsudek okresního soudu potvrdil.

Krajský soud po zjištění, že odvolání je přípustné (§ 201 o. s. ř.), obsahuje podstatné náležitosti (§ 205 o. s. ř.), je podáno oprávněnou osobou a včas (§§ 201, 204 o. s. ř.), přezkoumal, aniž nařizoval jednání (§ 214 odst. 2, písm. d/ o. s. ř.), napadený rozsudek i jemu předcházející řízení v mezích, ve kterých se odvolatel domáhal jeho přezkoumání (§ 212 o. s. ř.). Přihlížel přitom i k důvodům, které nebyly v odvolání uplatněny (§ 212a odst. 1 o. s. ř.). Odvolání shledal opodstatněným.

Vzhledem k tomu, že inkriminovaná operace byla provedena dne [REDAKCE] 2009, posuzuje se žalobcem uplatněný nárok na náhradu škody na zdraví podle ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 – dále jen obč. zák. (srov. § 3079 odst. 1 NOZ).

Podle § 421a obč. zák. každý odpovídá i za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito. Této odpovědnosti se nemůže zprostit (odst. 1). Odpovědnost podle odstavce 1 se vztahuje i na poskytování zdravotnických, sociálních, veterinárních a jiných biologických služeb (odst. 2).

Uvedené ustanovení upravuje zvláštní případ objektivní odpovědnosti, kdy ten, kdo plní závazek (poskytuje určitou službu), se nemůže odpovědnosti zprostit na základě žádného liberačního důvodu. Jde o přísnou odpovědnost, která má tzv. absolutní charakter, což ovšem neznamená, že je dána za všech okolností, nýbrž pouze tehdy, jsou-li splněny všechny její zákonné předpoklady. Náleží mezi ně vznik škody, její původ v povaze přístroje nebo jiné věci, již bylo při plnění závazku použito, a příčinná souvislost mezi nimi. Přístrojem nebo jinou věcí je jakýkoli hmotný předmět, jehož bylo při plnění závazku použito. Okolnostmi, jež mají původ v povaze věci, se – kromě vady či chybějící vlastnosti – rozumí její typické vlastnosti a účinky, jimiž se věc (přístroj, přípravek) projevuje, tedy účinky samotné její povahy. Odpovědnost je pak dána, jestliže konkrétní újma byla způsobena těmi okolnostmi, jež přímo vyplývají z povahy věci použité při poskytnutí služby, tedy v případě, že tato věc, byť správně použitá, právě svou povahou zapříčinila vznik škody. Závěr, že škoda byla způsobena okolnostmi majícími původ v povaze věci použité při zákroku, nelze učinit, byla-li škoda způsobena okolnostmi, jež má jiný původ, než jsou samotné účinky věci použité při zákroku. Odpovědnost podle § 421a obč. zák. se tedy odvíjí od působení vlastností věcí (přístrojů, nástrojů, léčiv, apod.), jichž bylo použito při plnění závazku (zde při poskytování zdravotní péče), nikoliv od způsobu jejich použití, přičemž naplnění podmínek této kvalifikované odpovědnosti je třeba posuzovat právě ve vztahu k bezprostřednímu působení použité věci, resp. jejích specifických vlastností, na organismus pacienta. Ani způsob vedení zákroku přitom není okolností mající původ v povaze přístroje či jiné věci, jež byla při zdravotnické službě použita (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. 25Cdo 3981/2009, Soubor C 11121). Nelze totiž sice od sebe oddělovat působení typických vlastností operačního nástroje a metodu (způsob) jeho použití při operačním výkonu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 25Cdo 2046/2007, uveřejněný pod č. 30/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), nicméně samotný způsob použití nástroje, tj. pouhý technologický postup, nevede k odpovědnosti podle § 421a

obč. zák., jestliže se na výsledném škodlivém účinku neprojevila sama o sobě povaha předmětu, vyplývající z jeho charakteristických vlastností, nýbrž především metoda a způsob jeho aplikace.

Soudní praxe přitom ve smyslu odpovědnosti za škodu dle ustanovení § 421a obč. zák. shledala charakteristické vlastnosti přístrojů nebo věcí použitých při léčbě, jež způsobily poškození zdraví pacienta, např. v konstrukci operačního přístroje, jeho ostrosti (srov. již citovaný rozsudek sp. zn. 25Cdo 2046/2007), či ve vlastnostech použitého materiálu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2006, sp. zn. 25Cdo 1129/2005, Soubor C 4646). Naopak tam, kde byla újma vyvolána způsobem použití věci či jinými okolnostmi, aniž by šlo o účinek plynoucí ze samotné povahy či vlastností věci, jež byla při zdravotnické službě použita, se režim § 421a obč. zák. neuplatní (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. 25Cdo 797/2011, časopis Soudní rozhledy č. 4/2013, str. 132, či rozsudek téhož soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 25Cdo 118/2006, Soubor C 5794). Nejvyšší soud přitom výslovně dovodil, že za okolností, které mají původ v povaze použitého přístroje ve smyslu § 421a obč. zák., nelze považovat obecně užívanou technologii operativního výkonu založenou na nutnosti použití chirurgických háků (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2012, sp. zn. 25Cdo 1475/2011, Soubor C 12276, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 25Cdo 964/2014).

Existence příčinné souvislosti mezi vznikem škody a jejím původem v povaze přístroje nebo jiné věci, jíž bylo při plnění závazku použito, přitom musí být postavena najisto. Pouhá pravděpodobnost, že škoda mohla tvrzeným způsobem vzniknout (a také obvykle vzniká), nepostačuje. Neměla-li škoda příčinu v povaze konkrétního použitého přístroje (věci), nejsou splněny předpoklady vzniku objektivní odpovědnosti dle § 421a obč. zák. Břemeno tvrzení a břemeno důkazní nese žalobce (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 25Cdo 508/2005, publikovaný v časopise Soudní judikatura 2/2007 pod č. 13). Pouze v tom výjimečném případě, že by bylo postaveno najisto, že újma na zdraví byla zapříčiněna některou z více okolností, přímo vyplývajících z povahy použitého přístroje či věci ve smyslu ustanovení § 421a obč. zák., aniž by bylo možno jednoznačně určit, která z nich je příčinou rozhodující, byla by dána odpovědnost toho poskytovatele zdravotní péče, který všechny tyto věci při poskytování zdravotnických služeb použil (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. 25Cdo 1921/2012). Jestliže se v řízení o náhradu škody zjišťuje, zda právem kvalifikovaná okolnost a vzniklá škoda jsou ve vzájemném poměru příčiny a následku, je otázka existence příčinné souvislosti otázkou skutkovou (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2002, sp. zn. 21Cdo 300/2001, publikovaný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, sv. 14, pod C 1025, dále též jen „Soubor“, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 25Cdo 915/2005). Právní posouzení příčinné souvislosti pak spočívá toliko ve stanovení, mezi jakými skutkovými okolnostmi má být její existence zjišťována, případně zda a jaké okolnosti jsou způsobitelné tento vztah vyloučit (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 25Cdo 3334/2006 – Soubor C 5514).

Okresní soud při zjišťování příčiny poškození žalobcova lícního nervu (zjišťování rozhodných skutkových okolností) pochybil jednak v tom, že v rozporu se závěry znaleckých posudků z oboru zdravotnictví vypracovaných [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE], a [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE], dovodil, že příčinou vzniku škody mohlo být působení

přípravku Gelitaspon použitého ke stavění žalobcova krvácení, a dále v tom, že bez bližšího odůvodnění zcela pominul odborný závěr, vyjádřený ve znaleckém posudku [REDACTED]. [REDACTED]. [REDACTED], [REDACTED], předloženém ve smyslu ustanovení § 127a o. s. ř. žalovaným, že použití elektrokoagulace poškození žalobcova lícního nervu nezapříčinilo, neboť mnohem pravděpodobnějším se znalci jeví mechanické poškození útlakem operačního háku.

Podle ustálené soudní judikatury (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 1968, sp. zn. 1 Cz 39/68, který byl uveřejněn pod č. 4 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1969, Zprávu o úrovni znaleckého dokazování u soudů a státního notářství zn. Cpj 161/79, která byla uveřejněna pod č. 1 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1981, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. 22Cdo 1561/2010, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. 25Cdo 2414/2008) totiž nelze ztrácet ze zřetele, že soudy hodnotí důkaz znaleckým posudkem jako každý jiný důkaz (tj. podle ustanovení § 132 o. s. ř.), nicméně je tu při hodnocení tohoto důkazu ve srovnání s jinými důkazy určitý rozdíl, který je vyvolán některými zvláštnostmi tohoto důkazního prostředku. Při hodnocení důkazu znaleckým posudkem se soud musí zabývat tím, zda posudek znalce má všechny formální náležitosti, tedy zda závěry uvedené ve vlastním posudku jsou náležitě odůvodněny a zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda znalec vyčerpal úkol v rozsahu, jak mu byl zadán, zda přihlédl ke všem skutečnostem, s nimiž se měl vypořádat, zda jeho závěry jsou podloženy výsledky řízení a nejsou v rozporu s výsledky ostatních provedených důkazů. Soud však nemůže přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů znalce, neboť k tomu soudci nemají odborné znalosti nebo je nemají v takové míře, aby mohli toto přezkoumání zodpovědně učinit. To samozřejmě neznamená, že je soud vázán znaleckým posudkem a že jej musí bez dalšího převzít. Má-li soud pochybnost o věcné správnosti znaleckého posudku, popřípadě je-li znalecký posudek nejasný nebo neúplný, nemůže jej nahradit vlastním názorem, nýbrž musí znalce požádat, aby podal potřebná vysvětlení, zejména aby posudek doplnil nebo jinak odstranil jeho nedostatky, popřípadě aby vypracoval nový posudek; kdyby tím nebyla pochybnost o věcné správnosti znaleckého posudku, nejasnost nebo neúplnost znaleckého posudku odstraněna, soud za účelem přezkoumání znaleckého posudku ustanoví jiného znalce, popřípadě, jsou-li splněny podmínky uvedené v ustanovení § 127 odst. 3 o. s. ř., státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu nebo instituci specializovanou na znaleckou činnost.

Okresní soud tedy při pochybnostech o správnosti znaleckých závěrů o tom, že příčinou poškození žalobcova lícního nervu nebylo působení přípravku Gelitaspon, použitého ke stavění žalobcova krvácení, měl vyzvat znalce [REDACTED]. [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED]. [REDACTED], [REDACTED], aby se zřetelem k obsahu sdělení farmaceutické společnosti Swiss Pharma a návodu k použití přípravku Gelitaspon posoudili, zda uvedený přípravek vzhledem ke svým vlastnostem nemohl vyvolat poškození žalobcova lícního nervu, eventuálně, aby vysvětlili, z čeho dovozují, že v posuzovaném případě tento přípravek uvedený následek nezpůsobil. Současně měl okresní soud znalce [REDACTED]. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED]. [REDACTED], [REDACTED], vést k tomu, aby vysvětlili rozpor mezi znaleckými závěry [REDACTED]. [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED]. [REDACTED], [REDACTED], že příčinou poškození žalobcova lícního nervu bylo užití metody elektrokoagulace, a znaleckým závěrem [REDACTED]. [REDACTED]. [REDACTED], [REDACTED], jež za příčinu uvedeného poškození považuje útlak operačními háky. Pominutí uvedeného znaleckého

závěru, jehož správnost ostatně nevylučuje ani znalec [REDACTED]. [REDACTED], který připouští, že defekt lícního nervu mohl způsobit i tlak zanořovacího háku, přitom zakládá nepřezkoumatelnost rozsudku soudu prvního stupně pro nedostatek důvodů (§ 219a odst. 1 písm. b/ o. s. ř.).

Pro případ přetrvávajících pochybností o věcné správnosti vypracovaných znaleckých posudků měl být za účelem jejich přezkoumání ustanoven jiný znalec, popřípadě, za splnění podmínek uvedených v ustanovení § 127 odst. 3 o. s. ř., státní orgán, vědecký ústav, vysoká škola nebo instituce specializovaná na znaleckou činnost. Nebude-li totiž vyloučeno, že příčinou vzniku škody byla okolnost nemající původ v povaze použitého přístroje nebo věci (obecně užívaná technologie operativního výkonu založená na nutnosti použití chirurgických háků – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2012, sp. zn. 25Cdo 1475/2011, Soubor C 12276, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 25Cdo 964/2014), nebude moci být postaveno najisto, že škoda měla příčinu v povaze konkrétního použitého přístroje (věci) ve smyslu ustanovení § 421a obč. zák. Újma na zdraví by v případě přetrvávající eventuality jejího způsobení útlakem chirurgického háku nebyla ve smyslu závěrů vyplývajících z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. 25Cdo 1921/2012, zapříčiněna výlučně některou z více okolností, přímo vyplývajících z povahy použitého přístroje či věci ve smyslu ustanovení § 421a obč. zák.

Podle § 23 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, účinného do 1. 4. 2012, zdravotnický pracovník způsobilý k výkonu příslušného zdravotnického povolání informuje pacienta, popřípadě další osoby v souladu s § 67b odst. 12 písm. d), o účelu a povaze poskytované zdravotní péče a každého vyšetřovacího nebo léčebného výkonu, jakož i o jeho důsledcích, alternativách a rizicích. Podle odstavce 2 téhož ustanovení vyšetřovací a léčebné výkony se provádějí se souhlasem nemocného, nebo lze-li tento souhlas předpokládat (až na výjimky vyplývající z dalších ustanovení zákona).

Podle článku 5 Úmluvy o lidských právech a biomedicině, publikované pod č. 96/2001 Sb. mezinárodních smluv, jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas.

Citovaná ustanovení jsou projevem ochrany autonomie vůle pacienta a svobody jeho rozhodování. Výrazem „svobodný a informovaný souhlas“ je míněn souhlas daný v situaci, v níž se pacient, jemuž byl objasněn mimo jiné účel, povaha, rizika a alternativy zákroku, jakož i následky jeho neprovedení, bez nátlaku a s dostatkem času na rozvážení a s možností položit doplňující otázky rozhodne navrhaný zákrok podstoupit (srov. též Šustek, P., Holčapek, T. Informovaný souhlas, Praha: ASPI, 2007, s. 46).

Provedení lékařského zákroku bez informovaného souhlasu, tedy rovněž na základě souhlasu, jenž nebyl informovaný ve smyslu shora vymezeném (tj. souhlas byl dán, aniž se pacientovi dostalo řádného poučení), je porušením právní povinnosti, a tedy nedovoleným, protiprávním jednáním jakožto jedním z předpokladů náhrady škody podle § 420 odst. 1 obč. zák. Dalším předpokladem náhrady škody je vznik škody a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vzniklou škodou. Obecně platí, že příčinná souvislost jako předpoklad odpovědnosti za škodu je dána, pokud protiprávní úkon (zde lékařský zákrok

vykonaný bez informovaného souhlasu) je vyvolávajícím činitelem (příčinou) poškození zdraví, jinými slovy k následku (poškození zdraví) by nedošlo, nebýt příčiny (nedovoleného zákroku).

Jelikož každý výkon v medicínské oblasti je neodmyslitelně spjat se zdravotními riziky, jejichž materializace může být otázkou prosté náhody, respektive lidskými silami neovlivnitelného průběhu věcí, neměl by poskytovatel zdravotní péče nést odpovědnost za zákrok, jenž byl proveden odborně správně, i když naneštěstí, a to nikoli vinou zdravotnického personálu, měl pro pacienta nepříznivé důsledky. Při posouzení existence příčinné souvislosti mezi nedostatečným poučením a vznikem škody je tudíž nutno především vyhodnotit, jakého poučení se pacientovi dostalo, popřípadě mělo dostat. Poučení musí být takové, aby i laik mohl zvážit rizika zákroku a rozhodnout se, zda jej podstoupí či nikoli. Odpovědnost zdravotnického zařízení nastává jen tehdy, prokáže-li pacient, že při znalosti rozhodných skutečností (o nichž měl být poučen) bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodl jinak, tj. že zákrok nepodstoupí. V mnoha případech (zejména tam, kde neprovedení zákroku představuje větší riziko poškození zdraví než jeho provedení) totiž bude platit, že i kdyby pacient býval onu chybějící informaci před zákrokem měl, rozhodl by se zcela stejně, tedy že výkon podstoupí. Pak je ovšem spravedlivé, aby důsledky lege artis provedeného zákroku i riziko jeho případného nezdaru nesl sám. To je v souladu s tradiční zásadou, že poškozený nese následky náhody, která jej postihla (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 25Cdo 3434/2009).

Ani poučení o rizicích zákroku však není bezbřehé. Rozličných rizik lze pro každý zákrok vyjmenovat v podstatě neomezené množství. Kdyby se poučovací povinnost měla vztahovat na všechna, informovaný souhlas by byl prakticky nedosažitelný a v konečném důsledku by byl potlačen samotný jeho smysl. Při úvaze, o čem poučit, je tedy nutno vycházet z kombinace pravděpodobnosti rizika určitého možného nepříznivého vývoje či nepříznivých následků zákroku a závažnosti takových následků pro celkový zdravotní stav pacienta. Čím závažnější budou nepříznivé následky v případě naplnění rizika, tím menší pravděpodobnost bude stačit ke vzniku povinnosti o nich pacienta poučit (viz cit. dílo s. 76 – 77, obdobně srov. Těšinová, J., Žďárek, R., Polícar, R., *Medicínské právo*. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 45). Z judikatury Nejvyššího soudu srov. rozsudek ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. 25Cdo 1381/2013, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2015, pod č. 81.

Ve světle uvedených zásad především neobstojí závěr okresního soudu, že k poučení poskytnutému žalobci [REDAKCE]. [REDAKCE] [REDAKCE] nelze přihlížet, když bylo dáno již [REDAKCE] 2008 a k operaci došlo až [REDAKCE] 2009. Poučení poskytnuté s dostatečným časovým předstihem před plánovanou operací totiž pacientovi naopak umožnilo udělení souhlasu se zdravotnickým zákrokem náležitě rozvážit. Okresnímu soudu je dále nutno vytknout, že se nezabýval tím, s jakou pravděpodobností při daném lékařském zákroku dochází k takovému poškození lícního nervu, jež nastalo v projednávané věci. Povinnost poučení o uvedené formě poškození zdraví totiž nastává až s určitou (nikoliv zanedbatelnou) mírou pravděpodobnosti takového rizika. Nelze přitom ztrácet ze zřetele, že žalobce podpisem písemného souhlasu s inkriminovaným lékařským zákrokem vzal na vědomí, že v jeho důsledku může dojít ke zhoršení zdravotního stavu. Pro případ závěru o nedostatečném poučení (vystavěného na základě vyhodnocení obsahu poučení daného žalobci [REDAKCE]).

██████████ a následně před provedením operace ██████████. ██████████) by pak bylo povinností soudu prvního stupně vyzvat žalobce, aby tvrdil a prokázal, zda by při znalosti rozhodných skutečností (o nichž měl být poučen) bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodl jinak, tj. že by plánovaný operační zákrok nepodstoupil (§ 118a odst. 2, 3 o. s. ř.). Shledal-li tedy okresní soud existenci příčinné souvislosti mezi obsahem poučení poskytnutého žalobci o plánovaném lékařském zákroku a vznikem škody, aniž se zabýval výše uvedenými skutečnostmi, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávnost rozhodnutí, přičemž za odvolacího řízení nebylo lze zjednat nápravu (§ 213b odst. 2, § 219a odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

Krajský soud proto mezitímní rozsudek okresního soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 219a odst. 1 písm. a/, b/, § 221 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

Okresní soud, respektuje výše prezentované judikatorní závěry, předně vyzve znalce ██████████. ██████████, ██████████, a ██████████. ██████████. ██████████, aby se zřetelem k obsahu sdělení farmaceutické společnosti Swiss Pharma a návodu k použití přípravku Gelitaspon posoudili, zda uvedený přípravek vzhledem ke svým vlastnostem mohl vyvolat poškození žalobcova lícního nervu, eventuálně vysvětlili, z čeho dovozují, že v posuzovaném případě tento přípravek uvedený následek nezpůsobil. Současně požádá znalce ██████████. ██████████, aby vysvětlili rozpor mezi znaleckými závěry ██████████. ██████████, a ██████████. ██████████, že příčinou poškození žalobcova lícního nervu bylo užití metody elektrokoagulace, a znaleckým závěrem ██████████. ██████████. ██████████, jenž za příčinu uvedeného poškození považuje útlak operačními háky. Pro případ přetrvávajících pochybností o věcné správnosti prezentovaných znaleckých závěrů (např. z důvodu neshody znalců na příčině poškození žalobcova lícního nervu) okresní soud za účelem jejich přezkoumání (formou revizního znaleckého posudku) ustanoví jiného znalce, popřípadě, za splnění podmínek uvedených v ustanovení § 127 odst. 3 o. s. ř., státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu nebo instituci specializovanou na znaleckou činnost. Při svém rozhodování bude okresní soud vycházet ze závěru, že v situaci, kdy nebude vyloučeno, že příčinou vzniku škody mohla být okolnost nemající původ v povaze použitého přístroje nebo věci (obecně užívaná technologie operativního výkonu založená na nutnosti použití chirurgických háků – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2012, sp. zn. 25Cdo 1475/2011, Soubor C 12276, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 25Cdo 964/2014), nebude moci být dovozeno, že škoda měla příčinu v povaze konkrétního použitého přístroje (věci) ve smyslu ustanovení § 421a obč. zák.

Okresní soud zhodnotí obsah poučení o plánovaném lékařském zákroku poskytnutého žalobci ██████████. ██████████ a následně před provedením operace ██████████. ██████████. Bude se přitom zabývat, a to případně i za pomoci vypracovaného znaleckého posudku, mírou pravděpodobnosti, s níž při daném lékařském zákroku dochází k takovému poškození lícního nervu, jež nastalo v projednávané věci. Vycházeje z výše prezentovaných judikatorních zásad okresní soud posoudí, zda vzhledem k míře pravděpodobnosti vzniku daného poškození lícního nervu bylo při projednávaném typu lékařského zákroku (estetického charakteru) povinností žalovaného poučit pacienta o tomto riziku, případně, zda žalovaný nedostál své poučovací povinnosti již tím, že žalobce seznámil

s rizikem, že v důsledku plánovaného zákroku může dojít ke zhoršení jeho zdravotního stavu. Dospěje-li okresní soud k závěru o nedostatečném poučení žalobce stran rizik plánovaného lékařského zákroku, vyzve jej postupem dle ustanovení § 118a odst. 2, 3 o. s. ř., aby tvrdil a prokázal, zda by při znalosti rozhodných skutečností (o nichž měl být poučen a jež mu byly zamlčeny) bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodl jinak, tj. že by plánovaný operační zákrok nepodstoupil.

V rozhodnutí, jímž se bude řízení končit, okresní soud neopomene rozhodnout též o náhradě nákladů vzniklých účastníkům v odvolacím řízení (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

P o u č e n í : Za podmínek uvedených v ustanovení § 237 o. s. ř. lze proti tomuto usnesení u Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí podat dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky.

V Hradci Králové dne 14. dubna 2016

JUDr. Věnceslava Hotařová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:

████████████████████